Hukuk Bölümü 2007/69 E., 2007/91 K.

- **OLUMSUZ GÖREV UYUŞMAZLIĞI**

- 2247 S. UYUŞMAZLIK MAHKEMESİNİN KURULUŞ VE İŞLEYİŞİ HAK... [Madde 14]
- 2247 S. UYUŞMAZLIK MAHKEMESİNİN KURULUŞ VE İŞLEYİŞİ HAK... [Madde 15]
- 2247 S. UYUŞMAZLIK MAHKEMESİNİN KURULUŞ VE İŞLEYİŞİ HAK... [Madde 27]
- 4077 S. TÜKETİCİNİN KORUNMASI HAKKINDA KANUN [Madde 16]
- 4077 S. TÜKETİCİNİN KORUNMASI HAKKINDA KANUN [Madde 17]
- 4077 S. TÜKETİCİNİN KORUNMASI HAKKINDA KANUN [Madde 25]

"İçtihat Metni"

O L A Y: Reklam Kurulunun 12.7.2005 tarih ve 118 sayılı toplantısında alınan ve Sanayi ve Ticaret Bakanlığının 25.7.2005 tarih 158 sayılı onayı ile uygun bulunan işlem ile, 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'un 4822 sayılı Kanun'la değişik 16. maddesine muhalefet edildiğinden bahisle anılan Kanunun 17 ve 25/8. maddeleri uyarınca idari para ve reklamları durdurma cezası verildiği hususu davacıya 3.8.2005 tarih ve 20110 sayılı işlem ile tebliğ edilmiştir.

Davacı vekili, idari para cezasının iptali istemiyle 19.8.2005 tarihinde adli yargı yerinde itirazda bulunmuştur.

ANKARA 7. SULH CEZA MAHKEMESİ; 14.9.2005 gün ve Müt. No: 2005/752 sayı ile itiraz eden vekilinin dilekçesinde, Ticaret Ve Sanayi Bakanlığı'nın 3 Ağustos 2005 tarih ve 20110 sayılı kararı ile Star TV aleyhine 4077 sayılı yasanın 4822 sayılı yasa ile değişik 17 ve 25/8 maddeleri gereğince verilen para cezasının iptalini talep ettiği ve celp edilen belgeler ile Star TV aleyhine 89.950- YTL idari para cezasına karar verildiği, ancak 4077 sayılı yasanın 26 maddesi, yasanın ceza hükümlerine karşı itirazın tebliğ tarihinden itibaren 7 gün içerisinde yetkili idari mahkemesine yapılması gerektiğini hükme bağladığı, böylece, Mahkemelerinin itirazla ilgili karar verme yetkisinin bulunmadığı, yapılan itirazın görev yönünden reddine karar vermek gerektiğinin tüm dosya kapsamından anlaşılmış olduğu, gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiş; yapılan itiraz Ankara 19. Asliye Ceza Mahkemesinin 7.10.2005 gün ve 2005/193 D.İş sayılı kararıyla reddedilmiş ve karar kesinleşmiştir.

Davacı vekili, bu kez, aynı istemle 8.11.2005 tarihinde idari yargı yerinde dava açmıştır.

ANKARA 2. İDARE MAHKEMESİ; 15.11.2005 gün ve E:2005/2196, K:2005/1705 sayı ile, 5326 sayılı Kabahatler Kanununun 1. maddesinde, bu Kanunda; toplum düzenini, genel ahlakı, genel sağlığı, çevreyi ve ekonomik düzeni korumak amacıyla; a) kabahatlere ilişkin genel ilkeler, b) Kabahatler karşılığında uygulanabilecek olan idari yaptırımların türleri ve sonuçları, c)kabahatler dolayısıyla karar alma süreci, d) idari yaptırıma ilişkin kararlara karşı kanun yolu, e) idari yaptırım kararlarının yerine getirilmesine ilişkin esasların, belirlendiği ve çeşitli kabahatlerin tanımlandığı, 2. maddesinde, Kabahat deyiminden; kanunun, karşılığında idari yaptırım uygulanmasını öngördüğü haksızlığın anlaşılacağı, 3. maddesinde, bu kanunun genel hükümleri diğer kanunlardaki kabahatler hakkında da uygulanacağı, 16. maddesinde, kabahatler karşılığında uygulanacak olan idari yaptırımların, idari para cezası ve idari tedbirlerden ibaret olduğunun belirtildiği; anılan kanunun "Başvuru Yolu" başlıklı 27. maddesinde, İdari para cezası ve mülkiyetin kamuya geçirilmesine ilişkin idari yaptırım kararına karşı, kararın tebliği veya tefhimi tarihinden itibaren en geç onbeş gün içinde, sulh ceza mahkemesine başvurulabilir hükmü, geçici 2.maddesinde, bu kanun hükümleri, yürürlüğe girdiği tarih itibariyle idare mahkemelerinde dava açılarak iptali istenen idari yaptırım kararları hakkında uygulanmaz, hükmü, geçici 3.maddesinde ise, daha önce verilmiş olan idari para cezasına ilişkin kararlar karşı henüz iptal davası açılmamış olmakla birlikte dava açma süresinin geçmemiş olması halinde, bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren onbeş gün içinde 27. madde hükümlerine göre sulh ceza mahkemesine başvuruda bulunulabilir hükmünün yer aldığı; dava dosyanın incelenmesinden, 26.12.2004 tarihinde Star TV kanalında yayınlanan "Kadın İsterse" adlı dizide Memorial Hastanesinin örtülü reklamının yapıldığı gerekçesi ile 89.950 YTL idari para cezası uygulanarak 03.08.2005 tarih ve 20110 sayılı davalı idare yazısıyla tebliğ edildiği, söz konusu idari para cezasının iptali istemiyle bakılan davanın açıldığının anlaşıldığı; bu durumda, ilgili mevzuata uygun olmayan yayınlarda örtülü reklam yapılması fiili kabahat tanımı içinde yer aldığından, anılan Kanunun 3. maddesinde bu kanun genel hükümlerinin diğer kanunlardaki kabahatler hakkında da uygulanacağı, kanunun genel hükümleri kısmında yer alan 27. maddesinde idari para cezasına karşı Sulh Ceza Mahkemesine başvurulacağı açıkça belirtildiğinden, uyuşmazlığın çözümünün, idari yargının görev alanına girmediği; gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiş; bu karara karşı yapılan temyiz başvurusu üzerine; Danıştay 10. Dairesi, 15.11.2006 gün ve E: 2006/1326, K:2006/6538 sayı ile, temyiz isteminin incelenmeksizin reddine karar vermiş; davacı vekilince karar düzeltme yoluna gidilmemiş ve karar kesinleşmiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE:

Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nün, Ahmet AKYALÇIN'ın Başkanlığında, Üyeler: Dr. Atalay ÖZDEMİR, M. Lütfü ÜÇKARDEŞLER, Z. Nurhan YÜCEL, H.Ayfer ÖZDEMİR, Abdullah ARSLAN ve H. Hasan MUTLU'nun katılımlarıyla yapılan 4.6.2007 günlü toplantısında;

I- İLK İNCELEME : Dosya üzerinde 2247 sayılı Yasa'nın 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre; Uyuşmazlık Mahkemesi Genel Kurulu'nun 11.7.1988 günlü, E:1988/1, K:1988/1 sayılı İlke Kararında, "2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanunun bütünüyle incelenip değerlendirilmesinden, bu Kanunun uygulanması yönünden 2 nci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan, 'ceza uyuşmazlıkları' ibaresinden, savcının ya da şahsi davacının talebi ile başlayan yargılaması sonunda sanığın mahkûmiyetine ya da beraatine hükmedilebilecek davalarda, askeri ve adli ceza mahkemeleri arasında çıkan görev ve hüküm uyuşmazlıklarının anlaşılması, bunun dışında kalan tüm görev uyuşmazlıklarının 'hukuk uyuşmazlığı' sayılması gerektiği sonucuna varılmaktadır. Uygulanması idari organlara bırakılan cezalar, adli nitelikte olmadığından, bunlar hakkında yapılan itirazlar ya da açılan davalar 'ceza davası' olarak nitelendirilemezler. İdari niteliklerinden dolayı bu davalara ilişkin görev ve hüküm uyuşmazlıklarının Uyuşmazlık Mahkemesinin Hukuk Bölümünde incelenip çözümlenmesi gerektiği...

..."açıkça belirtilmiştir. Bu durum göz önüne alındığında, olay bölümünde yazılı başvuru konusu görev uyuşmazlığının Hukuk Bölümünde incelenmesi gerektiği kuşkusuzdur.

Adli ve idari yargı yerleri arasında anılan Yasanın 14. maddesinde öngörülen biçimde olumsuz görev uyuşmazlığı doğduğu, idari yargı dosyasının 15. maddede belirtilen yönteme uygun olarak davacı vekilinin istemi üzerine İdare Mahkemesince Uyuşmazlık Mahkemesi'ne gönderildiği ve usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından, görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oybirliği ile karar verildi.

II-ESASIN İNCELENMESİ : Raportör-Hakim Taşkın ÇELİK'in, davanın çözümünde idari yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Ayla SONGÖR ile Danıştay Savcısı Gülen AYDINOĞLU' nun, davada idari yargının görevli olduğu yolundaki yazılı ve sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra GEREĞİ

GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

Dava, 4077 sayılı Yasa'nın 16. maddesine aykırılık nedeniyle, aynı Yasa'nın 17 ve 25. maddesinin sekizinci fıkrası uyarınca verilen idari para cezasının kaldırılması istemiyle açılmıştır.

23.2.1995 tarih ve 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'un "Amaç" başlıklı 1. maddesinde "Bu Kanunun amacı, kamu yararına uygun olarak tüketicinin sağlık ve güvenliği ile ekonomik çıkarlarını koruyucu, aydınlatıcı, eğitici, zararlarını tazmin edici, çevresel tehlikelerden korunmasını sağlayıcı önlemleri almak ve tüketicilerin kendilerini koruyucu girişimlerini özendirmek ve bu konudaki politikaların oluşturulmasında gönüllü örgütlenmeleri teşvik etmeye ilişkin hususları düzenlemektir" denilmiş; 6.3.2003 tarih ve 4822 sayılı Kanun'la değişik 16. maddesinde, ticari reklâm ve ilânların kanunlara, Reklâm Kurulu'nca belirlenen ilkelere, genel ahlaka, kamu düzenine, kişilik haklarına uygun, dürüst ve doğru olmalarının esas olduğu, tüketiciyi aldatıcı, yanıltıcı veya onun tecrübe ve bilgi noksanlıklarını istismar edici, tüketicinin can ve mal güvenliğini tehlikeye düşürücü, şiddet hareketlerini ve suç işlemeyi özendirici, kamu sağlığını bozucu, hastaları, yaşlıları, çocukları ve özürlüleri istismar edici reklâm ve ilânlar ve örtülü reklâm yapılamayacağı, aynı ihtiyaçları karşılayan ya da aynı amaca yönelik rakip mal ve hizmetlerin karşılaştırmalı reklâmlarının yapılabileceği, reklâm verenin, ticari reklâm veya ilânda yer alan somut iddiaları ispatla yükümlü bulunduğu, reklâm verenlerin, reklâmcılar ve mecra kuruluşlarının bu madde hükümlerine uymakla yükümlü oldukları belirtilmiş; 17. maddesinde, Reklâm Kurulu konusundaki düzenlemeye yer verilmiş; 25. maddesinin 8. fıkrasında, 16 ncı maddeye aykırı hareket edenler hakkında üç aya kadar tedbiren durdurma ve/veya durdurma ve/veya düzeltme ve/veya 3.500.000.000 lira para cezası uygulanacağı, Reklâm Kurulu'nun, ihlalin niteliğine göre bu cezaları birlikte veya ayrı ayrı verebileceği, 16 ncı maddeye aykırılık, ülke düzeyinde yayın yapan yazılı, sözlü, görsel ve sair araçlar ile gerçekleşmiş ise, para cezasının on katı olarak uygulanacağı kurala bağlanmış; 6.3.2003 tarih ve 4822 sayılı Kanun'la değişik 26. maddesinin ikinci fıkrasında, bu Kanunda düzenlenen her türlü para cezasının, idari nitelikte olduğu, bu cezalara karşı tebliğ tarihinden itibaren en geç yedi gün içerisinde yetkili idare mahkemesine itiraz edilebileceği öngörülmüştür.

4077 sayılı Yasa'nın 26. maddesinde yer alan düzenleme karşısında, para cezalarına karşı yapılacak itirazların görüm ve çözümünde idari yargı yerlerinin görevli olacağının kabulü gerekir.

1.6.2005 tarihinde 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun yürürlüğe girmesi üzerine Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nce, sözü edilen Kanunun diğer kanunlarda düzenlenen idari yaptırımlar ile bunlara karşı yapılacak itirazlara ilişkin görev hükümleri üzerindeki etkisinin incelenmesi sonucunda: diğer kanunlarda düzenlenen idari yaptırımın, dayanağı olan yasanın amacı dikkate alınarak; Kabahatler Kanunu'nun 1., 2., 16. ve 19. maddelerinde belirtilen koşulları taşıması, 27. maddenin (1) numaralı bendinde belirtilen idari yaptırımlardan olması halinde, idari para cezaları ve mülkiyetin kamuya geçirilmesine ilişkin olanlarına karşı 1.6.2005 tarihinden sonra yapılacak itirazlarda sulh ceza mahkemelerinin genel görevli kılındığına ve bu nedenle doğan görev uyuşmazlıklarında adli yargı yerinin görevli bulunduğuna karar verilmiştir.

Daha sonra, 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun "Genel kanun niteliği" başlıklı 3. maddesi, Anayasa Mahkemesi'nin 1.3.2006 gün ve E:2005/108, K:2006/35 sayılı kararıyla iptal edilmiş ve gerekçeli kararı 22.7.2006 gün ve 26236 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmış ve iptal hükmünün, kararın Resmi Gazetede yayımlanmasından başlayarak altı ay sonra yürürlüğe girmesine karar verilmiş; yasama organı tarafından iptal hükmü doğrultusunda yasal düzenleme yapılmaması sürecinde, anılan madde hükmünün yürürlükte bulunduğu düşüncesiyle, aynı doğrultuda karar verilmeye devam edilmiş; yasama organı tarafından, Anayasa Mahkemesi'nce verilen altı aylık süre içinde iptal hükmü doğrultusunda yasal düzenleme yapılması halinde ise, işaret edilen yargı yerinin yeni düzenlemenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren görevli olacağı belirtilmiştir.

Son olarak, 30.3.2005 tarihli ve 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 3. maddesini değiştiren 6.12.2006 günlü, 5560 sayılı Yasa'nın 31. maddesinde"

(1) Bu Kanunun;

a) İdarî yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümleri, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde,

b) Diğer genel hükümleri, idarî para cezası veya mülkiyetin kamuya geçirilmesi yaptırımını gerektiren bütün fiiller hakkında,

uygulanır" denilmiştir.

19.12.2006 tarihinde yürürlüğe giren bu düzenlemeye göre, Kabahatler Kanunu'nun, idarî yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerinin, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanacağı; diğer kanunlarda görevli mahkemenin gösterilmesi durumunda ise uygulanmayacağı anlaşılmaktadır.

Görev kuralları kamu düzenine ilişkin olduğundan, görev konusunda taraflar için bir müktesep hak doğmayacağı; bu nedenle, yeni bir yasayla kabul edilen görev kurallarının, geçmişe de etkili olacağı, bilinen bir genel hukuk ilkesidir.

Davanın açıldığı andaki kurallara göre görevli olan mahkeme, yeni bir yasa ile görevsiz hale gelmiş ise, (davanın açıldığı anda görevli olan ve fakat yeni yasaya göre görevsiz hale gelen) mahkemenin görevsizlik kararı vermesi gerekeceği; ancak, yeni yasadaki görev kuralının, değişikliğin yürürlüğe girmesinden sonra açılacak davalarda uygulanacağına dair intikal hükümlerinin varlığı halinde, mahkemece görevsizlik kararı verilemeyeceği açıktır.

Diğer taraftan, dava görevsiz mahkemede açılmış, bu sırada yapılan bir kanun değişikliği ile görevsiz mahkeme o dava için görevli hale gelmiş ise, mahkeme, artık görevsizlik kararı veremeyip (yeni kanuna göre görevli hale geldiği için) davaya bakmaya devam etmesi gerekir.

İncelenen uyuşmazlıkta, idari para cezasına ilişkin görevli mahkemeyi belirleyen yasa kuralı değiştirilmiş ve yeni düzenleme 19.12.2006 tarihi itibariyle yürürlüğe girmiş olduğuna göre, görev kuralının geçmişe etkili olacağı yolundaki genel hukuk ilkesi karşısında, 4077 sayılı Yasa'nın 16., 17. ve 25. maddelerine göre verilen idari para cezasına karşı yapılan itirazın görüm ve çözümünde idari yargı yerinin görevli olduğu kuşkusuzdur.

Açıklanan nedenlerle, İdare Mahkemesince verilen görevsizlik kararının kaldırılması gerekmiştir.

SONUÇ: Davanın çözümünde İDARİ YARGININ görevli olduğuna, bu nedenle Ankara 2. İdare Mahkemesi'nce verilen 15.11.2005 gün ve E:2005/2196, K:2005/1705 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA, 4.6.2007 gününde OYBİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.